

BETÆNKNING

Afgivet af Familie og Sundhedsudvalget

vedrørende

Forslag til: Inatsisartutlov nr. x af xx. xx 2015 om ioniserende stråling og strålebeskyttelse

(Fremsat af Naalakkersuisoq for Sundhed)

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen senest bestået af:

Medlem af Inatsisartut Tillie Martinussen, Demokraterne, formand
Medlem af Inatsisartut Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit næstformand
Medlem af Inatsisartut Jess Svane, Siumut
Medlem af Inatsisartut Laura Tàunâjik, Siumut
Medlem af Inatsisartut Ineqi Kielsen, Siumut
Medlem af Inatsisartut Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit

Udvalget har efter 1. behandlingen den 30. september 2015 under EM2015 nærmere gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Udvalget noterer sig, at der under debatten opstod tvivl om forslagets formål og indhold. Udvalget vil i nærværende betænkning søge at afhjælpe denne.

Loven finder anvendelse på brug af og udsættelse for ioniserende stråling, medmindre et område specifikt er undtaget fra lovens anvendelsesområde, eller ikke er hjemtaget. Lovforslaget skal sikre, at intet område indenfor strålebeskyttelse skal være ureguleret. Lovforslaget skal sikre, at befolkningen også er omfattet af de hensyn og foranstaltninger, der er forbundet med at være udsat for ioniserede stråling. Undtaget fra loven er arbejdstagere omfattet af lov om arbejdsmiljø i Grønland.

Lovforslaget regulerer blandt andet brug af ioniserende materialer indenfor sundhedsvæsenet og tandklinikker, offshore-industrien mv. samt f.eks. videnskabelige ekspeditioner og eksempelvis selvstændige erhvervsdrivende. Dette i forhold til beskyttelse af befolkningen generelt, og af patienter under behandling imod strålingsfarer. Det betyder, at nærværende lov skal regulere alle områder inden for strålebeskyttelse, som dosisovervågning, dosisgrænser, måletjenester, tilsyn, opbevaring samt apparater, der anvender ioniserende materialer mv.

Den generelle regulering af strålebeskyttelsesområdet mangler i Grønland i dag. Brug af røntgen i forbindelse med behandlingen af patienter på vores hospitaler og tandlægeklinikker er ikke reguleret ved lovgivning i Grønland. Sundhedspersonale, der udfører behandlingen er dækket af arbejdsmiljøloven, det er patienterne ikke. Samme forhold gør sig f.eks. gældende ved brug af kropsscannere i lufthavne. Personalet, der betjener scanneren, er beskyttet af arbejdsmiljøloven, det er passagerene ikke. Nærværende lovforslag har til hensigt blandt andet at regulere dette forhold.

Det er hensigten med den nye rammelov, at den blandt andet skal **regulere de områder**, der er relevante for Grønland inden for Departementet for Sundheds ressortansvar. Af lovforslagets generelle bemærkninger fremgår det, at den nærmere afgrænsning til andre ressortområder vil blive præciseret i kommende bekendtgørelser.

1.1 Lovens relation til råstofområdet

Udvalget bemærker, at Naalakkersuisut i bemærkningerne til § 1. stk. 5. anfører følgende:

*”På råstofområdet gælder princippet om en samlet integreret myndighedsbehandling, hvor forvaltningen efter råstoflovgivningen sker på grundlag af en samlet og koordineret stillingtagen til alle relevante forhold og hensyn, herunder sikkerhed, sundhed og miljø. Det udmøntes i overensstemmelse med den hidtidige praksis ved, at Naalakkersuisut i tilladelser meddelt efter Råstofloven kan fastsætte vilkår om **alle forhold**¹ vedrørende tilladelser. Råstofvirksomhed, der udføres efter tilladelse skal udføres i overensstemmelse med anerkendt god international praksis under tilsvarende forhold.*

Det betyder på strålebeskyttelsesområdet, at virksomhedens udførelse udover at skulle leve op til reglerne i nærværende lovforslag også skal foregå i overensstemmelse med anerkendt, god international praksis. Det vil eksempelvis kunne være IAEA guidelines og retningslinier for arbejde i uranminer. Fastlæggelse af vilkår i tilladelser vedrørende sikkerhed, sundhed og miljø vil afhænge af en konkret helhedsvurdering af hver enkelt råstofaktivitet, men lovforslagets krav i forhold til ioniserende stråling og strålebeskyttelse skal som minimum altid være opfyldt.”

¹ Fremhævet i udvalgets citat - ikke i lovtæksten..

I forbindelse med råstofaktiviteter reguleres **tilladelser og aktiviteter** herfor **alene af** Råstofloven. Nærværende lovforslag regulerer ikke, hvorvidt eller ej, der kan gives tilladelse til mineprojekter, hvor der eventuelt måtte udvindes radioaktive materialer.

Foreliggende lov udstikker derimod rammerne for de beskyttelsesmekanismer, der som et generelt minimum **skal være på plads** i omgangen med ioniserende materialer. Dette gælder også for arbejdet i miner, der eventuelt måtte udvinde radioaktive mineraler.

Det fremgår af lovforslagets § 1. *Stk. 5*:

”Tilladelser og godkendelser i forbindelse med råstofaktiviteter reguleres i Inatsisartutlov om Mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor (Råstofloven). Der kan i disse tilladelser og godkendelser fastsættes mere vidtgående krav end krævet i nærværende lov”.

Ovenstående bestemmelse fastslår, at nærværende lovforslag ikke afskærer muligheden for, at Naalakkersuisut på råstofområdet kan stille yderligere og skærpede krav til omgangen med ioniserende materialer i licenser, og i tilladelser til råstofprojekter.

1.2 Lovens relation til internationale konventioner

Det fremgår af forslagens almindelige bemærkninger, at dette lovforslag også udgør et grundlag for, at Grønland kan tilslutte sig - International Labour Organization (ILO) konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdere mod ioniserende stråling. For at leve op til denne konventions indhold, er det påkrævet, at medlemslande indfører regler og administrative systemer til beskyttelse af arbejdstagere mod ioniserende stråling. ILO konventionen skal ses i sammenhæng med de øvrige konventioner, hvor formålet er at tilvejebringe de overordnede institutionelle rammer for, at Grønland kan eksportere uran.

Det fremgår imidlertid ikke klart af de almindelige bemærkninger, hvorvidt nærværende lovforslag også udgør et grundlag for, at Grønland kan tiltræde de øvrige konventioner, der oplystes. Det er ikke udvalgets umiddelbare opfattelse, at det forholder sig således. Ifald Naalakkersuisoq for Sundhed har en anden opfattelse bedes denne inddrages i svarnotatet til 2. behandlingen af nærværende forslag.

1.2.1 Afrunding om forslagens formål

Lovforslaget tjener flere overordnede formål herunder, at regulere anvendelse og opbevaring af ioniserende materialer i sundhedsvæsenet og andet steds, hvor borgere opholder sig, eller bliver behandlet. Lovforslaget sætter også de maksimumsgrænser for stråledosis mv., der skal være implementeret i forhold til beskyttelse af minearbejdere, der eventuelt måtte blive udsat for ioniserende mineraler i deres arbejde. Dernæst er forslaget grundlag for, at Grønland kan

tiltræde International Labour Organization (ILO) konvention nr. 115. om beskyttelse af arbejdere mod ioniserende stråling.

1.3. Afsluttende kommentar om kvaliteten af forslagens almindelige bemærkninger

De almindelige bemærkninger til lovforslaget fremstår brudstykkeagtige. Det ville have været en stor fordel, hvis de almindelige bemærkninger på en struktureret vis og metodisk havde redegjort for lovens forskellige formål i individuelle og helt klart afgrænsede afsnit eller kapitler. I stedet for fremstår de almindelige bemærkninger som et kludetæppe, hvor det er op til læseren selv, at systematisere oplysningerne. Udvalget skal opfordre til at der fremadrettet udvises den fornødne omhu i udarbejdelsen almindelige bemærkninger i lovforslag.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Det fremgik under forslagens 1. behandling, at et flertal i Inatsisartut bestående af Siumut, demokraterne og Atassut støttede op om forslagens realisering.

Koalitionen bestående af Siumut, Demokraterne og Atassut var tilfredse med, at Naalakkersuisut havde fremlagt dette forslag om ioniserende stråling og strålebeskyttelse. Forslagets beskyttelseselement gør forslaget støtteværdigt. Koalitionen ønskede dog forslaget behandlet i udvalg med påkrævet grundighed.

Inuit Ataqatigiit understregede, at partiet er imod uranudvinding, og at forslaget vil bane vej for, at der kan produceres radioaktive materialer i Grønland. Inuit Ataqatigiit ville af denne årsag ikke støtte forslaget.

3. Høringssvar

Samtlige Departementer, KANUKOKA, Landslægeembedet, Politimesteren i Grønland, Grønlands Landsret, Retten i Grønland, Rigsombudsmanden i Grønland, Grønlands Erhverv Veterinær- og Fødevarermyndigheden i Grønland, Landslægeembedet, Arbejdstilsynet, Sundheds- og Ældreministeriet.

3.1 Udvalgets kommentarer til høringen

Udvalget har ikke kommentarer til høringsprocessens afvikling, og tager denne til efterretning.

4. Spørgsmål og møde

Udvalget gennemførte den 10. november 2015 et orienteringsmøde med Naalakkersuisoq for Sundhed med henblik på at afklare en række konkrete spørgsmål og overvejelser omkring forslaget.

Udvalgets invitation med spørgsmål er vedlagt betænkningen som **Bilag 1**. Besvarelsen af udvalgets spørgsmål og refleksioner fra Naalakkersuisut for Sundhed er vedlagt betænkningen som **Bilag 2**.

Udvalget skal takke for den uddybede besvarelse, som der i sin helhed skal henvises til i **Bilag 2**.

Udvalget har hæfter sig ved, at råstofaktiviteter reguleres efter tilladelser og godkendelser efter Råstofloven, og at denne regulering vil ske efter anerkendt god international praksis på området.

I spørgsmål 5c) ønsker udvalget oplyst, hvilke landes praksis Naalakkersuisut kan henvise til, når man taler om retningslinjer for arbejde i uranminer. Besvarelsen henviser til, at udvalget må søge dette belyst hos Naalakkersuisoq for Råstof. Udvalget skal anmode om at der i svarnotatet til 2. behandlingen sker besvarelse af udvalgets spørgsmål 5c).

5. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det er under forslaget almindelige bemærkninger angivet, at der er økonomiske konsekvenser ved vedtagelse af forslaget. Udvalget finder på det foreliggende grundlag ikke anledning til at anlægge en anden vurdering. Udvalget har således tillid til, at Naalakkersuisut har undersøgt dette spørgsmål grundigt, og at ingen mulige afledte økonomiske konsekvenser vil kunne forekomme. Skulle forslaget mod forventning alligevel vise sig at medføre yderligere udgifter end forventet for de offentlige kasser, vil disse udgifter skulle afholdes indenfor de i forvejen afsatte bevillinger, hvilket i givet fald må medføre nedprioritering af andre tiltag.

Det erkendes under spørgsmål 4 i Bilag 2, at nærværende regulering og efterfølgende implementering vil betyde udgifter for Landskassen. Eksempelvis vil en samarbejdsaftale med Statens Serum Institut betyde øgede udgifter. Der vil komme udgifter til tilsyn og rådgivning. Disse foreløbig i størrelsesorden kr. 500.000 pr år.

6. Udvalgets afsluttende bemærkninger

Som helhed er udvalget tilfreds med, at der gennemføres en regulering om strålebeskyttelse. Det er både påkrævet og positivt, at vi får reguleret om ioniserende materialer indenfor sundhedsvæsenet, tandklinikker og eksempelvis for selvstændige erhvervsdrivende, så vi beskytter personale og borgere. Der er imidlertid ikke enighed i udvalget om, hvordan vi skal udforme vores lovgivning på området.

7. Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af Siumut og Demokraterne skal om forslaget bemærke:

Siumut og Demokraterne støtter forslaget i den foreliggende form. Disse partier finder det påkrævet og værdifuldt, at der sker regulering af området. Der er for flertallet meget vigtigt, at

denne lovgivning snarest kommer på plads, så der sker beskyttelse af det personale, der arbejder med og kan komme i kontakt med ioniserende stråling. Flertallet finder det hensigtsmæssigt, at der sker en samlet regulering på området.

Flertallet indstiller med disse bemærkninger forslaget til vedtagelse i den foreliggende form.

Et mindretal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit skal om forslaget bemærke:

Inuit Ataqatigiit mener, at det er vigtigt, at loven adskilles, så der reguleres om beskyttelse af sundhedsvæsenets personale og særligt for folk, der arbejder indenfor råstofområdet. Under 1. behandlingen af forslaget viste det sig, at forslaget gør Koalitionens målsætning i forhold til uranudvinding mulig. Begrundelsen for at loven samles under ét er, at der i Danmark arbejdes for, at reguleringen bliver samlet i én og samme lovgivning. På denne baggrund kan Inuit Ataqatigiit ikke godkende, at sundhedsvæsenets personale og folk, der arbejder indenfor råstofområdet kommer under samme lov. Danmark kan tillade sig at udforme lovgivningen sådan, da de ikke skal udvinde uran.

Derfor godkender mindretallet ikke forslaget i dens foreliggende form, og indstiller det til forkastelse.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Tillie Martinussen

Formand

Agathe Fontain

Næstformand

Jess Svane

Laura Tàunâjik

Ineqi Kielsen

Ane Hansen

Mimi Karlsen